

Geestelijke strijd en bevrijdingspastoraat

In dit artikel komt een aantal Bijbelse gegevens aan de orde over geestelijke strijd en de invloed van de boze. Vervolgens zien we wat de betekenis is van het sterven van Jezus aan het kruis voor deze geestelijke strijd. Ten slotte gaan we in op de betekenis hiervan voor het bevrijdingspastoraat.

Gerrit Vreugdenhil

ZICHTBARE EN NIET-ZICHTBARE STRIID

We zijn gewend geraakt aan de heftige beelden van oorlog en religieus gemotiveerd geweld. Heel actueel nog met de oorlog van Rusland tegen Oekraïne, met instemming van de Russische staatskerk. Met regelmaat horen we over gruwelen die moslimterroristen in het Midden-Oosten aanrichten. We zien beelden uit landen als Syrië en crisislanden in Afrika waar jarenlange (burger)oorlogen woeden, die al zoveel slachtoffers hebben gemaakt en waardoor hele volken

Zien we in de vervolging de hand van satan, de mensenmoordenaar die gekomen is om te slachten en verloren te laten gaan?

op drift zijn geraakt. We merken in het nieuws en in de media dat het volk Israël steeds meer alleen komt te staan. Elke keer als er in een van de omringende landen een demonstratie plaatsvindt om

ongenoegen over de regering duidelijk te maken, zijn er ook spandoeken met anti-Israëlleuzen. De Arabische bevolking van deze landen is vaak bijzonder eensgezind wat de haat tegen Israël betreft. Is deze haat uitsluitend een menselijke reactie op het handelen van Israël of kent deze haat een demonische component?

Op indringende wijze worden we geconfronteerd met het lijden van de vervolgte kerk. We zien dat de invloed van islamitisch extremisme en radicaal hindoeïsme en boeddhisme in veel gebieden toeneemt. In het Midden-Oosten, in Afrika en ook in Azië is de vervolging van christenen soms erg heftig. Dit uit zich niet alleen in aanslagen op kerkgebouwen, het gevangennemen of doden van voorgangers en gelovigen, maar ook in antibekeringswetten, in uitsluiting door familie en in dictatoriale controle. Zien we hierin de hand van satan, die een mensenmoordenaar is vanaf het begin (Joh. 8:44) en die gekomen is om te stelen, te slachten en mensen verloren te laten gaan (Joh. 10:10)?

Wat te denken van de strijd die wij als kerk in West-Europa hebben te voeren: de diepingrijpende gevolgen van secularisatie en geloofsafval. Steeds minder mensen zijn nog lid van een kerk. Het kerkbezoek blijft dramatisch dalen en het geloof in een persoonlijke God is sterk afgenomen (14 procent). Voor veel mensen speelt het geloof geen bepalende rol in het dagelijks leven. Het toenemend aantal echtscheidingen en mensen die kampen met verslavingen,

De duivel is uit op chaos, geweld en vernietiging van het leven hier op aarde. (foto: Susanne Jutzeler, Pexels)

de grote invloed van het materialisme en consumentisme roepen eveneens de vraag op: heeft de duivel hier ook mee te maken?

Nu het christelijk geloof in de samenleving aan invloed verliest, lijkt alles geoorloofd. Mensen zoeken via een medium contact met overledenen, roepen geesten op (spiritisme) of zoeken antwoorden op levensvragen via een ouijabord (glaasje draaien), zonder zich daarbij de vraag te stellen of dit wel goed is en of er geen gevaren aan verbonden zijn. Wat is er toch aan de hand?

De invloed van de boze uit zich onder meer in innerlijke weerstand tegen het geloof, de kerk, bidden en Bijbellezen

In dit artikel vraag ik aandacht voor een strijd die niet direct zichtbaar is, maar ook veel slachtoffers maakt: de geestelijke strijd. Een strijd tussen God en de machten van het kwaad, onder aanvoering van satan, die woedt in de

hemelse gewesten en op aarde. Deze dagelijkse strijd haalt niet de kranten en het journaal, maar is daarom niet minder actueel en bedreigend.

OVER DE GRENS GAAN

Op allerlei manieren probeert satan het leven van de gelovigen te verzieken en het welzijn van de christelijke gemeente te verstoren. Hoe doet hij dat? De duivel zoekt ingangspoorten in ons leven. Dat kan op een *directe* manier, wanneer we ons op occult terrein begeven.

Zo mocht Israël onder geen beding aan waarzeggerij of toverij doen, geen geesten van doden raadplegen (spiritisme) of toverspreuken uitspreken (Deut. 18:9-14). Deze

handelingen zijn niet alleen verwerpelijk voor de Heere, maar kunnen ook leiden tot somberheid, woede-uitbarstingen, benauwdheid en duisternis (Jes. 8:19-22). Wie bijvoorbeeld geesten oproept, aan reiki doet of wicca, gaat

over een grens en opent een poort voor de macht van de boze. Ik kan dit met vele voorbeelden uit het pastoraat bevestigen waar soms jonge mensen glaasje gedraaid hebben, geesten oproepen en jarenlang horrorfilms keken met alle gevolgen van dien. Je begeven op occult terrein is niet zonder gevaar.

INGANGSPOORTEN

Ook op een *indirecte* manier kunnen we met de boze te maken krijgen. In Efeze 4:26-27 vermaant Paulus de gelovigen om niet op iemand boos te blijven, omdat zij anders de duivel een plaats geven. Wie vasthoudt aan zijn boosheid geeft de duivel een plaats in zijn hart. Wie een conflict laat voortduren, geeft de duivel brandstof om het vuurtje van de zelfrechtvaardiging verder op te stoken, zodat verzoening steeds lastiger wordt. In Efeze 4 noemt Paulus trouwens nog vele andere zaken, die de duivel een ingangspoort kunnen geven in ons leven: losbandigheid, onreinheid, hebzucht, leugen, vuile taal, bitterheid, laster etc.

De duivel en zijn demonen hebben een toegangspoort nodig, een oogje om hun haak in te kunnen slaan. Ze zoeken zwakke plekken in ons leven, komen op ongelegen momenten. In de praktijk zie ik deze ingangspoort terug bij mensen die worstelen met porno- of gokverslaving, jongeren die in de ban zijn van gewelddadige computergames of luisteren naar occult getoonzette muziek. Soms uit de invloed van de boze zich ook in innerlijke weerstand tegen het geloof, de kerk, bidden en Bijbellezen.

DUIVEL WIL ALTIJD MEER

Is de duivel eenmaal door de open poort binnengekomen, dan probeert hij zijn invloed uit te breiden. Ik hanteer meestal de volgende drieslag: beïnvloeding – gebondenheid – bezetenheid. Met beïnvloeding hebben we als gelovigen allemaal te maken. De duivel gaat rond als een brullende leeuw (1 Petr. 5:8) en vuurt zijn vurige pijlen op ons af (Ef. 6:16). Om een beeld van een middeleeuwse stad met poorten te gebruiken: hij omsingelt de stad en probeert binnen te komen. De vijand kan in de stad komen en een deel veroveren via een bres in de muur (zwakke plek of zondige gewoonte) of doordat iemand de poort op een kier zet. Dan is er sprake van gebondenheid. Een deel van de stad (ons hart of hoofd) is niet vrij, maar gebonden door satan. Wanneer de hele stad in handen komt van de boze spreken we van bezetenheid. De inwoners hebben dan niets meer in te brengen. In de Bijbel is de bezetene van Gadara (Mark. 5:1-20) hier het meest duidelijke voorbeeld van. Wie door het geloof de Heere Jezus Christus toebehoort, kan niet bezeten zijn. Het hart van de stad is immers in handen van de Heilige Geest. Dat kan satan niet ongedaan maken. Wel kan een christen op bepaalde terreinen van zijn leven gebonden zijn.

JEZUS CHRISTUS IS OVERWINNAAR

Sinds de zondeval is de aarde het strijdtoneel van de boze en zijn handlangers.

Met de komst van Christus naar deze aarde is aan de macht van de duivel echter een halt toegeeroepen. In de evangeliën zien we voortdurend dat Jezus strijd levert met de machten die mensen gebonden houden. Jezus was immers gekomen om de werken van de duivel te verbreken (1 Joh. 3:8). In de tekenen en wonderen die Jezus deed, betwist Hij het gezag van de duivel over deze wereld en verbreekt Hij de werken van de boze.

Stukje bij beetje wordt hij in zijn eigen domein bestreden.

De machten van het kwaad blijken niet opgewassen

tegen de overmacht van Gods liefde en kracht. De definitieve strijd levert Jezus aan het kruis. Christus heeft door zijn dood en opstanding de macht van zonde en duivel, dood en hel definitief overwonnen.

Nergens in het Nieuwe Testament is de overwinning van Christus over de machten zo helder onder woorden gebracht als in Kolossenzen 2:13-15. Daar schrijft de apostel Paulus:

‘Hij heeft u, toen u dood was in de overtredingen en het onbesneden zijn van uw vlees, samen met Hem levend gemaakt door u al uw overtredingen te vergeven, en het handschrift dat tegen ons getuigde, uit te wissen. Dit handschrift was met zijn bepalingen tegen ons gericht, en Hij heeft dat uit het midden weggenomen door het aan het kruis te nagelen. Hij heeft de overheden en de machten ontwapend, die openlijk te schande gemaakt en daardoor over hen getriomfeerd.’

Aan het kruis heeft Jezus (1) de dood overwonnen, (2) verzoening gedaan voor onze schuld en (3) de kwade machten overwonnen. In de reforma-

torische traditie ligt het accent vaak op het tweede: verzoening; maar ook de overwinning van de boze hoort bij het heilswerk van Christus!

Hoe komt het eigenlijk dat ik zondig? Dat komt doordat er twee krachten op ons inwerken. Een kracht in ons: onze oude mens, het verkeerde verlangen dat leeft in ons hart. En een buiten ons. Op die laatste kracht wijst Paulus als hij schrijft: ‘Hij heeft de overheden en machten ontwapend’ (Kol. 2:15). Er zijn kwade machten, satan en zijn handlangers, die achter de schermen (onzichtbaar) in deze wereld werken

In de wonderen die Jezus deed, betwist Hij het gezag van de duivel en verbreekt Hij zijn werken

en uit zijn op chaos, geweld en vernietiging van het leven hier op aarde. Je hoeft de krant of het nieuws maar te volgen. Excessief geweld, machtsmisbruik, moord en doodslag, afpersing en mishandeling. Er zijn zoveel situaties en berichten waarvan je denkt: er zijn mensen bij betrokken, maar zouden er ook niet duistere krachten in het spel zijn?

‘BEVRIJDINGSPASTORAAT’

De overwinning die Jezus aan het kruis behaalt over satan en zijn demonen is goed nieuws voor wie worstelt met vormen van geestelijke gebondenheid. Wie mensen in een pastorale setting tegenkomt, zal hiervoor aandacht moeten hebben. In veel gevallen zal er niet direct aanleiding zijn om een bepaalde gebondenheid te vermoeden. Een stukje Bijbelse nuchterheid is op zijn plaats. De Heidelbergse Catechismus noemt in zondag 12 de strijd tegen zonde en duivel en spreekt in zondag 52 over een drievoudige vijand: de duivel, de wereld en ons eigen vlees. Bepaalde geestelijke problemen zijn te wijten aan ons zondige vlees (‘oude mens’) of aan

De zonde die de invalspoort voor satan was, moet aan God worden beleden. (foto: Pixabay, Pexels)

beïnvloeding door de cultuur die ons omringt.

Wat in sommige kringen 'bevrijdings-pastoraat' heet, is pastoraat met speciale aandacht voor de gevolgen van de duistere werken van satan (occultisme). Het is goed als we in de kring van de gemeente een zekere deskundigheid op dit gebied opbouwen. Immers, de niet-christelijke cultuur wint terrein en steeds meer mensen staan open voor nieuwe vormen van heidendom.

Wie voor of met iemand bidt, doet er goed aan om de overwinning van Jezus op satan te proclameren

Wat staat ons bij gebondenheid te doen? Wie voor of met iemand bidt, doet er goed aan om de overwinning van Jezus op satan te proclameren. Vervolgens zal degene die gebonden is geraakt, zijn zonde die een ingangspoort vormde voor de boze aan God moeten belijden.

Deze belijdenis is van groot belang, zo wordt immers de aanleiding tot de gebondenheid weggenomen. Wanneer er sprake is van een langdurige verslaving of gebondenheid is het verstandig om ook een traject van (persoonlijke of groeps)hulpverlening te starten. Wanneer gewoontes zijn ingesleten, is externe hulp vaak nodig om met ongezonde patronen te breken. Het is kostbaar om in dergelijke ontmoetingen te mogen weten (en soms ook ervaren) dat het

bloed van Jezus reinigt van alle zonden (1 Joh. 1:7-2:1).

Onderdeel van de reiniging kan zijn dat men afstand doet van bepaalde voor-

werpen (films, games, muziek). Wegsturen van demonen kan soms nodig zijn, maar in veel gevallen volstaat het belijden van zonden en het vullen van het hart met het Woord van God en de Heilige Geest. Het is de waarheid die ons vrijmaakt.

WAAKZAAMHEID BLIJFT NODIG

Paulus roept ons op om de goede strijd van het geloof te strijden (1 Tim. 6:12). We mogen dat doen in het vertrouwen dat Christus de overwinning reeds heeft behaald. We hoeven ons door de boze op geen enkele wijze te laten intimideren. Hij is verslagen, want op deze aarde heeft het kruis van Christus gestaan. Het graf was leeg en Jezus is overwinnaar!

Tegelijk is het belangrijk om waakzaam te blijven. Paulus spoort ons met de gelovigen van Efeze aan om ons te bekleden met de wapenrusting (Ef. 6:10-20). Jakobus roept ons op om ons aan God te onderwerpen en weerstand te bieden aan de duivel. 'Dan zal hij van u wegvluchten' (4:7). We strijden voor een zaak die al bij voorbaat gewonnen is.

Zo dienen we onze Koning, in het vertrouwen op de overwinning, want er staat geschreven: 'De God van de vrede zal de satan spoedig onder uw voeten verpletteren' (Rom. 16:20).